

Sfeerverslag informatieavond Wind op Zee- Pieterburen

27 juni 2022 in Pieterburen

De afgelopen maanden is door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat gewerkt aan het Programma Aanlanding Wind Op Zee - Eemshaven. In dit programma staat de vraag centraal hoe de energie, opgewekt in windparken boven de Wadden in de Noordzee, aan land moet komen. Het programma is bedoeld om toekomstbestendige beslissingen te nemen over de inpassing van de benodigde infrastructuur.

Er zijn acht routes in beeld om stroomkabels en/of waterstofleidingen aan te leggen. De routes eindigen allemaal in de Eemshaven, waar vraag naar duurzame energie is veel infrastructuur beschikbaar om de energie verder het land in te brengen. Alle routes hebben met elkaar gemeen dat ze het Waddengebied doorkruizen. Hoe dat moet, met welke technieken en waar dat het best past wordt binnen het programma onderzocht. Daarom worden bijeenkomsten en informatieavonden georganiseerd. Het doel van deze informatieavond is input op te halen bij bewoners, grondeigenaren en andere belanghebbenden over wat zij als risico's, mogelijkheden, kansen en bedreigingen zien.

Zon en wind goedkoopste duurzame energiebronnen

Er komen ca. 35 mensen naar de bijeenkomst. Er zijn veel boeren aanwezig, die opkomen voor hun belangen. Avondvoorzitter Marc Jager opent de avond. Daarna neemt hoogleraar klimaatverandering Pier Vellinga de aanwezige mee in een presentatie over het veranderende klimaat. De stijging van de temperatuur en zeespiegel zijn aantoonbaar en volgen de wetenschappelijke voorspellingen. Daaruit mogen we concluderen dat de huidige voorspellingen ook accuraat zijn. Wind op zee is een oplossing voor CO₂-vrije energie voor Nederland. Maar vooral ook een economische realiteit, want zon en wind zijn de goedkoopste duurzame energiebronnen. Na het verhaal van Pier Vellinga komen via vragen de stijgende stroombehoefte van Nederland, waterstof (vooral geschikt voor grote gebruikers) en de mogelijke invloed van windmolens op het weer (wolkvorming) ter sprake.

Daarna volgt de presentatie van Imre Peerenboom (van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat) over het Programma Aansluiting Wind Op Zee (PAWOZ) Eemshaven. Hij start met het waarom. Wind op zee is een gegeven vanwege het Klimaatakkoord, waarin is afgesproken hoe we klimaatverandering zoveel mogelijk beperken. Aanlanden in de Eemshaven is logisch vanwege de beschikbare infrastructuur, de duurzame ambities van de energiesector en de arbeidsmarkt. We staan nu aan de start van dit programma en we zijn hier om te vragen of we de juiste onderzoeken doen. Daarom de oproep om vragen en opmerkingen in te brengen.

Veel vragen over techniek

Er zijn op dit moment acht globale routes in beeld voor elektriciteitskabels en/of waterstofleidingen. Op deze informatieavond, met veel aanwezige grondeigenaren, zijn de tracés die deels over land lopen relevant. En de onderzoeken die hiervoor van belang zijn. Dat zijn met name verzilting van de bodem en de agrarische waarde van de grond. Alle suggesties die hier worden opgehaald worden onderdeel van het onderzoeksplan (Concept NRD), dat we in het najaar presenteren en waarop ook weer reacties mogelijk zijn. Het wel of niet opvolgen van de input is daarin onderbouwd.

Er zijn veel vragen en discussies over techniek, waardoor de microfoon regelmatig naar een vertegenwoordiger van TenneT gaat. Het gaat bijvoorbeeld over de benodigde ruimte voor de kabels. Die is max. 20 meter breed voor meerdere kabels (met een tijdelijke werkstrook van max. 100 meter), waar 2 Gigawatt of 700 Megawatt kabels doorheen kunnen. Ze liggen ca. 1,80 meter diep. Er mag op die strook niet gebouwd worden, maar landbouw kan wel. Door isolatie wordt de grond eromheen niet heel warm (of droog). Die warmte kan dus ook niet benut worden, wat een vraag uit de zaal was. Windmolens zijn van een bedrijf, de kabels van netbeheerder TenneT. Kabels op zee aanleggen is duurder, vanwege de instabiele bodem en benodigde machines. Maar het is teveel afhankelijk van een specifieke route om dat zo te kunnen becijferen. Bovendien zijn de kosten maar één van de criteria waar rekening mee wordt gehouden.

Verziltingsonderzoek

Er ontstaat een discussie over het voorgestelde onderzoek van de verzilting van de bodem. Het moet zorgvuldig gebeuren en bij voorkeur minimaal gedurende drie jaar aldus aanwezige grondeigenaren. Er is twijfel of dat goed past in het huidige proces. Pier Vellinga suggereert dat de boeren een nulmeting moeten vragen en een compensatieregeling bij later geconstateerde schade. De reactie van de grondeigenaren is dat geen schade veroorzaken de basis moet zijn.

Er is een opmerking waarom grondeigenaren niet specifiek als doelgroep benoemd worden in de presentatie, dat is niet correct. Dit wordt erkend en er wordt toegezegd deze doelgroep voortaan wel expliciet te benoemen. Grondeigenaren verdienen erkenning voor de gevolgen van een aansluiting die hun grond kruist.

Er zijn vragen over de waarde van het onderzoek voor de toekomst, wanneer meer windparken verwacht worden. Dit programma is juist bedoeld om nu alle voorwaarden scherp te krijgen, zodat voor de toekomst niet steeds opnieuw afwegingen gemaakt hoeven worden. Het is nog niet te zeggen of daar één route, een combinatie van routes of andere opties uitkomen. Daar is het onderzoek juist voor bedoeld.

Voorkeur oostelijke routes

Er is een duidelijke voorkeur van de aanwezigen voor de meest oostelijke routes. Er wordt gepraat over koppelkansen. Daarbij wordt de combinatie met dijken genoemd. De zaal ziet kwelders eerder als geschikt om kabels in te leggen, dat spaart de goede landbouwgrond. De discussie sluit met de oproep dat waar de kabel komt, ook profijt moet zijn.

Daarna start de informatiemarkt. De meeste mensen kijken bij de [site](#) waar digitaal op de kaart input kan worden gegeven op de routes. Reacties zijn ook welkom buiten deze informatieavonden. Ook in de hoek waarin Gasunie en Tennet uitleg geven over techniek wordt veel gepraat. Bij 'proces' worden wat minder gesprekken gevoerd. Ondanks dat lang plenair gediscussieerd is blijven veel mensen praten. Om ca. 22.30 uur vertrekken de laatste bezoekers.

We nemen de reacties en vragen bij de informatieavonden mee in het onderzoeksplan. En komen in oktober terug om het onderzoeksplan te toetsen.